

LBRIS

We know
books

Marius Dorin LULEA

**ARHITECTURA
STATULUI**

EDITURA VICOVIA

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

LULEA, MARIUS DORIN

Arhitectura Statului / Marius Dorin Lulea. - Bacău :

Vicovia, 2025

ISBN 978-606-994-095-2

32

Cuprins

Statul	5
Puterea	20
Democrația	38
Economia	54
Administrația	72
Politica Externă	89
Justiția	112
Poporul	124
Partidele	145
Alegerile	163

STATUL

De-a lungul istoriei, oamenii au simțit nevoia să trăiască împreună, să își unească forțele și să își organizeze existența comună. Din această nevoie a apărut statul, ca o formă superioară de organizare socială, un instrument menit să ofere coerență, stabilitate și protecție. Statul nu este doar o construcție administrativă sau un ansamblu de instituții, ci un organism complex, născut din relațiile dintre indivizi, din tradițiile și valorile împărtășite, din memoria și cultura unei comunități. Pentru mulți, statul pare ceva exterior lor, o forță abstractă sau o putere aflată deasupra cetățenilor. În realitate însă, statul este expresia colectivă a fiecăruia dintre noi, suma legăturilor sociale și a regulilor care ne permit să conviețuim. A vorbi despre stat înseamnă a vorbi despre însăși esența organizării umane, despre modul în care indivizii, teritoriul, instituțiile și regulile se leagă într-un tot unitar ce dă naștere unei realități mai mari decât părțile sale.

Statul este, înainte de toate, o structură administrativă de organizare a unei societăți. El

lui cetățenilor. Unele dintre aceste presiuni sunt de ordin fizic, manifestate prin agresiuni, invazii sau amenințări militare. Altele, mai subtile, sunt de natură economică, diplomatică, culturală sau informațională. Un stat este cu adevărat puternic atunci când dispune de instituții solide, capabile să se opună acestor presiuni și să-și protejeze autonomia decizională.

Din acest motiv a apărut nevoia de securitate externă, care se manifestă pe multiple planuri. Ea se sprijină pe puterea militară, prin care statul își apără frontierele și descurajează agresiunile, dar și pe acțiunea diplomatică, ce permite evitarea conflictelor și consolidarea unor relații de cooperare. La acestea se adaugă dimensiunea informațională, prin care statul își apără cetățenii și instituțiile de manipulare, spionaj sau influențe ostile venite din exterior. Tot parte a securității externe este și protecția economică și energetică, căci fără resurse, stabilitate financiară și acces constant la energie, niciun stat nu își poate apăra independența.

Un stat puternic nu înseamnă doar forțe de acțiune și reacțiune bine dezvoltate, ci și echilibru. Așa cum un organism nu poate supraviețui investind toată energia doar în carapacea sa, ignorând celelalte organe, nici statul nu se poate concentra exclusiv pe apărare, lăsând deoparte educația, sănătatea sau economia. Puterea reală vine din armonia dintre toate componentele interne și externe.

Teama de exterior și dorința de protecție generează și un sentiment de apartenență. Oamenii se simt parte a unei comunități atunci când percep un pericol comun și se unesc pentru a-l înfrunta. În acest sens, securitatea nu este doar un mecanism instituțional, ci și o acțiune colectivă prin care membrii societății se apără împreună, simțind că lupta pentru supraviețuirea statului este, de fapt, lupta pentru propria lor supraviețuire.

În esența sa, statul are o tendință de conservare și stabilitate. El se opune schimbărilor bruște, care pot destabiliza echilibrul social și politic. Încrederea cetățenilor în stat este ceea ce îl face funcțional și viabil. Dacă oamenii cred în instituțiile sale și respectă regulile, statul se întărește; dacă încrederea dispare, întregul mecanism începe să se clatine.

Statul ar trebui să aibă grijă de fiecare cetățean. Rolul său este să furnizeze servicii și protecție acolo unde individul singur nu ar putea reuși, iar societatea, prin voință colectivă, nu ar fi capabilă să organizeze suficient de coerent. Aceasta înseamnă securitate externă, securitate internă și securitate socială. În categoria securității sociale intră grija pentru persoane vulnerabile: bătrâni, copii, persoane cu dizabilități fizice sau intelectuale, care nu se pot apăra sau susține singure.

Tot statului îi revine misiunea de a stabili reguli pentru mersul firesc al economiei. El trebuie să asigure cadrul legal și instituțional pentru ca piața să funcționeze corect, să limiteze abuzurile

și să mențină echilibrul între interesele private și binele public. În același timp, statul are rolul de redistribuire a bunăstării în societate, astfel încât polarizarea excesivă și inegalitățile extreme să nu distrugă coeziunea comunității.

O altă dimensiune majoră a statului este aceea de a realiza investiții publice și investiții sociale. Investițiile publice se referă la infrastructură – drumuri, rețele, transport, sisteme de apă și energie – lucruri pe care niciun individ sau grup mic nu le-ar putea construi singur. Investițiile sociale includ educația, sănătatea, cultura, toate domeniile care pregătesc generațiile viitoare și susțin dezvoltarea națională.

Astfel, statul apare ca un organism complex, creat pentru a organiza viața colectivă, pentru a asigura securitatea și continuitatea, dar și pentru a oferi sprijin acolo unde individul nu poate acționa singur. El funcționează pe baza încrederii cetățenilor și, asemenea oricărui organism viu, poate fi sănătos și eficient sau, dimpotrivă, bolnav și disfuncțional.

Statul nu a apărut deodată, ca o invenție instantanee a oamenilor. El a apărut treptat, ca o nevoie de organizare a societății. În termeni istorici, statul este o entitate relativ recentă, dar în esență reprezintă un pas firesc al evoluției umane. Putem spune că statul s-a format asemenea unui **organism**: la început existau doar celule sau **grupuri de celule**, apoi acestea s-au transformat în or-

gane, până când, în cele din urmă, au dat naștere unui ansamblu complex.

Astfel, statul nu a apărut pentru că au fost create reguli, ci regulile au apărut ca urmare a existenței și dezvoltării statului. Legile nu sunt cauza apariției statului, ci consecința lui. Nevoia de stabilitate și de organizare a condus la formularea regulilor, iar acestea s-au adaptat în timp la realitatea socială. Putem spune chiar că statul este o evoluție biologică și socială superioară a oamenilor.

Așa cum celulele s-au grupat de-a lungul timpului și au învățat să lucreze împreună pentru a crea organisme mai complexe, tot așa și oamenii au construit structuri colective care au devenit state. Există o memorie socială, dincolo de simpla literă a legii, care ține statul în viață și îl face să continue. Legile apar, de obicei, ca o expresie a nevoilor de dezvoltare ale statului, nu invers.

Statul este, așadar, un produs natural al evoluției umane, supus aceluiași reguli ale selecției naturale. Statele pe care le vedem astăzi sunt cele care au rezistat acestei selecții. Ele se transformă permanent, iar cele care își dezvoltă cele mai bune caracteristici – capacitatea de adaptare, instituții solide, coeziune socială – sunt cele care vor rezista cel mai bine.

Originea statului este legată direct de nevoia de protecție a individului. Teamă de pericole externe sau interne i-a determinat pe oameni să rămână împreună și să accepte reguli comune.

URDIS | We know books

Nu forța este cea care menține un stat, ci încrederea indivizilor în el și elementele comune care leagă cetățenii: trecutul, istoria, memoria colectivă, tradițiile.

Un stat nu se poate construi exclusiv prin forță, dacă nu există rădăcini în trecut și o evoluție naturală care să-i susțină existența. Statele create doar prin impunere externă, fără aceste legături organice, sunt fragile, trăiesc puțin și, în cele din urmă, se prăbușesc.

Statul își ia legitimitatea din încrederea indivizilor în el. Nu legile conferă această legitimitate și nici instituțiile în sine. Ele sunt doar instrumente create ulterior, pentru a organiza viața colectivă. Adevărata forță a unui stat nu se află în regulamente sau structuri administrative, ci în încrederea oamenilor că acel stat le aparține și îi reprezintă.

Încrederea are la bază elemente adânci de memorie socială și de caracteristici comune ale oamenilor care formează o comunitate. Continuitatea în timp, tradițiile împărtășite, trecutul colectiv și valorile comune dau statului coerență și îl fac să fie recunoscut ca legitim de către cei care trăiesc în interiorul lui.

Forța, frica sau dorința de securitate pot genera nevoia de stat, dar acestea nu sunt suficiente pentru a-i da legitimitate. Un stat creat doar din teamă sau impus exclusiv prin constrângere nu rezistă. Legitimitatea apare numai atunci când cetățenii cred în stat și în instituțiile sale,

văzându-le ca pe o prelungire a propriei lor voințe colective.

Dacă vrei să distrugi un stat, atunci trebuie să distrugi încrederea în el. Distrugi încrederea în instituții, în trecutul comun, în elementele culturale și sociale care unesc oamenii. Chiar și așa, aceste legături sunt greu de anihilat, pentru că ele sunt adânc înrădăcinate și se transmit din generație în generație. Ar fi nevoie de o acțiune concentrată și prelungită, desfășurată pe mai multe generații, pentru a reuși să erodezi complet aceste fundamente – ceea ce în practică este extrem de dificil.

Relația dintre stat și cetățean poate fi privită asemenea raportului dintre o celulă și organismul din care face parte. Fiecare celulă are un rol esențial, dar nu este de neînlocuit, pentru că în organismul viu celulele se schimbă permanent, însă niciodată toate deodată. La fel și în societate: oamenii se schimbă, generațiile se succed, dar statul ca organism supraviețuiește și se regenerează.

Fiecare celulă transmite celor din jur informații și primește la rândul ei informații, formând astfel o memorie colectivă și o rețea de relații permanente. În societate, rolurile pe care le îndeplinesc oamenii sunt transmise de la o persoană la alta. Atunci când cineva dispare, societatea tinde în mod natural să aloce acelui rol o altă persoană, așa cum organismul generează celule noi pentru a menține funcțiile vitale.

Indivizii dintr-un stat pot fi asemănați și cu neuronii dintr-o rețea. Luați separat, fiecare

neuron pare lipsit de putere, însă împreună formează conexiuni capabile de acțiuni și procese extrem de complexe. Nu atât individul izolat generează lucruri, cât individul aflat în relație cu ceilalți. Sub acțiunea și influența rețelei sociale, fiecare răspunde, reacționează și contribuie. Astfel, relațiile create între indivizi sunt mai importante decât indivizii în sine, căci din aceste legături se nasc atât coeziunea, cât și forța colectivă a societății.

Oamenii sunt prin natura lor ființe sociale. Ne simțim bine împreună cu ceilalți, iar prezența lor ne dă un sentiment de siguranță. Ne simțim protejați atunci când facem parte dintr-un grup și avem tendința să urmăm ceea ce fac și ceilalți, pentru că uniformitatea comportamentelor creează stabilitate și încredere. Această nevoie profundă de apartenență explică de ce oamenii acceptă să trăiască în interiorul unui stat și să respecte regulile sale.

Statul funcționează în mare parte inconștient de la sine, la fel cum organele unui corp funcționează fără ca noi să fim conștienți de relațiile dintre celule, țesuturi și organe. Această sincronizare invizibilă face posibilă existența organismului. În mod similar, instituțiile și relațiile sociale continuă să lucreze în fundal, fără ca cetățenii să perceapă mereu detaliile, dar tocmai această armonizare tăcută permite supraviețuirea și funcționarea statului.

Cetățeanul își desfășoară acțiunea în interiorul statului, iar existența regulilor îi conferă siguranță, chiar dacă uneori nu le respectă în totalitate. Doar simpla idee de reguli și instituții îi dă sentimentul că este protejat. Omul este conștient de existența statului, dar nu în forma lui organică, naturală, ci mai degrabă într-o formă instituțională, tehnică, vizibilă prin legi și administrație.

În schimb, statul nu are o conștiință proprie, deși posedă o memorie instituțională care îi permite să evolueze și să-și mențină coerența. Statul are rolul de a proteja cetățeanul și, în același timp, de a-l forma pentru a răspunde unui anumit rol social. Fiecare individ devine astfel parte a unui întreg mai mare, contribuind la echilibrul general al organismului social.

Statul are o memorie proprie, dar ea nu este una conștientă. Această memorie se formează prin acumularea experiențelor trecute și prin modul în care societatea le transmite mai departe. Generațiile umane, de fapt, nu sunt generații clare, separate net între ele. Nu există o linie de demarcație fermă între o epocă și alta. În fiecare zi se nasc și mor oameni, iar acest flux continuu face ca trecerea istorică să fie naturală și graduală, nu bruscă.

Statul vine din trecut, și cu cât trecutul este mai îndelungat și mai bogat, cu atât statul este mai puternic. Trecutul nu creează doar legături istorice, ci și tipare de comportamente care îi ajută pe indivizi să se integreze mai bine în societate.